

Pratarmė

Inesa Šeškauskienė, Meilutė Ramonienė

Šis specialusis *Taikomosios kalbotyros* žurnalo numeris skiriamas trečiosios Tarptautinės taikomosios kalbotyros konferencijos *Kalbos ir žmonės: erdvė, laikas, tapatybė*, vykusios 2013 metų spalio 3–4 dienomis Vilniaus universitete, darbams. Konferenciją organizavo Vilniaus universiteto Lituanistinių studijų katedra ir Lietuvos taikomosios kalbotyros asociacija (LITAKA). Konferencijoje dalyvavo 60 mokslininkų iš 12 šalių: Lietuvos, Australijos, Čekijos, Estijos, Jungtinės Karalystės, Latvijos, Lenkijos, Italijos, Prancūzijos, Rusijos, Honkongo, Jungtinių Amerikos Valstijų. Plenarinius pranešimus skaitė Antonella Sorace (JK), Josephas Lo Bianco (Australija), Markas Davies (JAV), pasaulyje plačiai žinomi lingvistai.

Šiam *Taikomosios kalbotyros* žurnalo numeriui po recenzavimo atrinkti penki straipsniai. Jie puikiai atspindi labai įvairią konferencijos ir taikomosios kalbotyros tematiką. Toliau trumpai juos apžvelgsime.

Prancūzų kalbos žodžių darybos ypatumams skiriamas Edwige Dugas straipsnis *Morfologinio neiginio pragmatika: pejoratyvinis ir eufemistinis priešdėlio non- vartojimas prancūzų kalboje*. Straipsnyje įdomiai atskleidžiama ne tiek prototipinė neigiamo priešdėlio vartosena, kiek periferinė, aptinkama viešojoje kalboje ir šiuo metu plintanti internete. Ji susijusi su pejoratyvinėmis ir eufemistinėmis šio priešdėlio konotacijomis bei gana neįprastais darybos modeliais. Minėtomis konotacijomis pasižymi priešdėlėti daiktavardžiai, tokie kaip *non communication* (ne komunikacija), *non-violence* (ne smurtas), *non-femme* (ne moteris) ir pan.

Viena iš ryškiausių taikomosios kalbotyros sričių yra vaikų kalbos tyrimai. Apie vaikų kalbos raidos diagnostiką rašo Eglė Krivickaitė. Savo straipsnyje *Netikrų žodžių testas: lietuvių vienakalbių ir dvikalbių vaikų kalbos tyrimas* ji pristato metodiką, grindžiamą netikrų žodžių kartojimu. Netikrų žodžių testas išbandytas tiriant vaikus nuo ketverių iki devynerių metų. Svarbus jo rodiklis – žodžio ilgis, kuris padeda atskleisti vaikų mokymosi ypatumus priklausomai nuo amžiaus ir nuo to, ar vaikas yra vienkalbis, ar dvikalbis.

Kalbinių nuostatų tyrimas yra kito straipsnio tema. Ala Lichačiova ir Svetlana Markova išsamiai aprašo Lietuvos rusakalbių nuostatas gimtosios kalbos atžvilgiu savo straipsnyje *Dovanota vertybė*

ar įsiūlytas paveldas? Lietuvos rusakalbių nuostatos gimtosios kalbos atžvilgiu. Remiantis sociolingvistinių tyrimų projektų duomenimis, mėginama apibrėžti Lietuvos rusų tapatybę, apibūdinti jų nuostatas savo vaikų kalbos atžvilgiu, kiek jų nuostatos priklauso nuo įvairių veiksnių, tokių kaip rusofobijos apraiškos viešajame diskurse ir pan.

Vertimo ir vertėjų bendruomenių problemas gvildena Karin Sibul straipsnyje *Interpretuojančios bendruomenės. Estijos atvejo tyrimas.* Tyrimo pagrindą sudaro pokalbiai su 1944-1991 metais Estijoje dirbusiais vertėjais žodžiu. Autorė išplečia ir pritaiko žymaus mokslininko Stanley'o Fish'o *interpretuojančių bendruomenių* sąvoką bei aptaria vertėjų žodžiu (o kartu ir interpretatorių) darbo ypatumus.

Paskutinis straipsnis yra apie metaforas Donelaičio poemoje „Metai“ bei jų išverčiamumą poemos vertimuose į ispanų, anglų ir vokiečių kalbas. Eglė Vaivadaitė-Kaidi savo straipsnyje *Konceptualiosios laiko metaforos vertime: Kristijono Donelaičio „Metai“* pristato tyrimą, grindžiamą gerai žinoma konceptualiosios metaforos teorija. Ji padeda atskleisti kelioms kalboms ir kultūroms būdingas bei unikalias laiko konceptualizavimo tendencijas. Nustatyta, kad poemoje laikas konceptualizuojamas kaip objektas, augalas, maistas ir pan. Ne visos metaforos išlieka kitomis kalbomis pateikiamuose „Metuose“. Kai kurie atvejai paaiškinami konkrečios kultūros ypatumais, kai kurie priklauso nuo žanro specifikos.

Dėkojame visiems straipsnių autoriams ir recenzentams, o taikomąją kalbotyra besidomintiems skaitytojams linkime naujų atradimų.

Introduction

Inesa Šeškauskienė, Meilutė Ramonienė

This special issue of the journal *Taikomoji kalbotyra/Applied Linguistics* includes papers written on the basis of the presentations given at the International Applied Linguistics Conference *Languages and People: Space, Time, Identity* held in Vilnius University October 3-4, 2013. The Conference was organized by the Department of Lithuanian Studies of Vilnius University and the Lithuanian Association of Applied Linguistics (LITAKA). The total number of the Conference participants amounted to 60; they came from 12 countries: Australia, the Czech Republic, Estonia, France, Hong Kong, Italy, Latvia, Lithuania, Poland, Russia, United Kingdom and the United States of

America. The plenary speakers of the Conference, world-known linguists Antonella Sorace (UK), Joseph Lo Bianco (Australia) and Mark Davies (USA), gave very impressive presentations on bilingualism and language acquisition, language planning and policy, language corpora as a powerful tool in language learning and teaching.

After the procedure of double blind peer review, five articles have been selected. Despite a fairly small number of papers, they reflect the variety of topics of the Conference and of applied linguistics. Further a brief overview of all the papers is given.

The paper by Edwige Dugas *The pragmatics of morphological negation: pejorative and euphemistic uses of the prefix non- in French* focuses on French word building. The author gives an interesting account of rather peripheral uses of the negative prefix *non-*. They are mostly identifiable in public discourse and currently are spreading on the internet. These uses are mostly related to pejorative and euphemistic connotations of the prefixed words and rather specific word-building patterns. The above connotations are mostly identifiable in prefixed nouns, such as *non communication* (non-communication), *non-violence* (non-violence), *non-femme* (non-woman), etc.

One of very distinct fields of applied linguistics is language acquisition. In the article *Non-word repetition test: research into Lithuanian monolingual and Lithuanian-English bilingual children* Eglė Krivickaitė introduces the Lithuanian non-word repetition test, which was used when researching the language of children between four and nine years. The results of the investigation have revealed different performance of monolinguals and bilinguals during the test, especially in reference to the word length and complexity.

The paper by Ala Lichačiova and Svetlana Markova *Endowed value or imposed heritage? Attitudes of Russian-speaking Lithuanian Citizens towards their native language* tackles the sensitive issue of linguistic attitudes of a national minority. Referring to the results of investigation obtained from several sociolinguistic projects, an attempt is made to define the identity of Russians living in Lithuania, describe their attitudes towards the language spoken by their children and the impact of a variety of factors, such as manifestations of Russophobia in public discourse, on their linguistic attitudes.

The problems tackled in the paper by Karin Sibul *Interpretive communities: Estonia's case study* focus on translators and interpreters. The investigation is based on semi-structured convergent

interviews conducted with the interpreters who worked in Estonia between 1944 and 1991. The author attempts to expand and apply Stanley Fish's notion of *interpretive communities*. The author arrives at a conclusion that interpreters apply interpretive strategies which depend to a very large extent on the reader's activities and on the structure of the reader's experience.

The paper by Eglė Vaivadaitė-Kaidi *Conceptual TIME metaphors in Kristijonas Donelaitis's "The Seasons" and their translation* looks into metaphorical expressions and underlying metaphors in the original poem and its translation into Spanish, English and German. The investigation has been conducted in the framework of the Conceptual Metaphor Theory, which helps identify cross-linguistic and culture-specific conceptualization of time. As shown by the author, time can be conceptualized as an object, a plant, food, etc. Not all metaphorical expressions and metaphors are preserved in the translation of the poem "The Seasons". Some cases can be accounted for in terms of culture-specificity, some are due to genre.

We would like to express our sincere gratitude to all authors and reviewers of the articles. We also expect that the readers of the issue will make some discoveries.